

**Vedlegg til Svar og oppfølging etter Sivilombudsmannens besøksrapport – september 2019
– Utdypende om oppfølging av anbefalingene formulert etter Sivilombudsmannens besøk på Jong ungdomshjem**

Sivilombudsmannens anbefalinger og hvordan de er fulgt opp i Bufetat, region øst, Jong ungdomshjem

Dokumentasjon av tvang

- Institusjonen må sikre at protokoller inneholder konkret og detaljert informasjon om begrunnelsen for tvangsbruken, informasjon om forsøk på bruk av lempeligere midler, på hvilken måte tvangsbruk er gjennomgått med ungdommen i etterkant av en hendelse samt hvilke tiltak som er satt inn for å forebygge lignende tvangsbruk.

Oppfølging og tiltak for rette avvik:

Jong ungdomshjem har et stadig pågående arbeid med å sikre at protokoller inneholder konkret og detaljert informasjon om begrunnelsen for tvangsbruken, informasjon om forsøk på bruk av lempeligere midler, på hvilken måte tvangsbruk er gjennomgått med ungdommen i etterkant av en hendelse samt hvilke tiltak som er satt inn for å forebygge lignende tvangsbruk.

Nye maler for tvangsprotokoll, klager etter rettighetsforskriften og evaluering av tvangsbruk i barneverninstitusjoner som er tilgjengelig fra 3.11.2020 vil bidra til å tydeliggjøre evaluering av tvangen med ungdommen. Alle ansatte får opplæring og veiledning i bruk av de nye malene.

Bruk av fysisk tvang

- Institusjonen bør sikre at all bruk av fysisk makt er i overensstemmelse med barns rettigheter og barnevernloven med forskrift.
- Alle former for mindre inngripende tvangsbruk bør dokumenteres og begrunnes skriftlig.

Oppfølging og tiltak for rette avvik:

Alle ansatte ved Jong ungdomshjem får opplæring i rettighetsforskriften og anvendelse av denne. Dette skjer i form av egen opplæring i rettighetsforskriften og gjennom regelmessig «trening» etter program utarbeidet av Bufetats spisskompetansemiljø for trygghet og sikkerhet på barnevernsinstitusjoner.

Medarbeidere får veiledning i grenseoppgangen mellom hva som ligger innenfor omsorgsansvaret og hva som ligger innenfor rettighetsforskriften.

Begrensninger i bevegelsesfriheten

- Institusjonen bør sikre ungdommenes rett til å fritt bevege seg innenfor og utenfor institusjonen. Begrensninger i denne rettigheten skal bygge på individuelle, konkrete vurderinger.
- Institusjonen bør sikre at det alltid er tydelig hvilke rettigheter ungdommene har og individuelle og konkrete begrunnelsene for eventuelle begrensninger.

Oppfølging og tiltak for rette avvik:

I utgangspunktet har ungdommer ved Jong ungdomshjem rett til å fritt bevege seg innenfor og utenfor institusjonen. I tillegg til at dette er en viktig rettighet barn på institusjon har, er dette også en viktig del av Jong ungdomshjem sin behandlingstilnærming. Denne baserer seg på multisystemisk tenkning, der man er opptatt av betydningen verden utenfor institusjonen har før, under og etter

institusjonsoppholdet. Forskning viser at ungdom kan ha vansker med å opprettholde ferdigheter man lært i et institusjonsmiljø etter utflytting. Jong ungdomshjem legger derfor stor vekt på at ungdommen skal «trene» på ferdigheter de har etablert under oppholdet på institusjon i naturlige omgivelser. Dette innebærer at ungdom oppfordres til å knytte kontakter og bevege seg utenfor institusjonen under oppholdet.

I den grad denne rettigheten, og ønskete atferden, begrenses, skjer det alltid etter en individuell, konkret vurdering. Som et tiltak for å sikre dette får alle ansatte ved Jong ungdomshjem opplæring og veiledning i hva dette innebærer og hvordan innskrenkninger i rettigheter skal forebygges, og – når nødvendig – tvangsvirkemidler brukes.

Sivilombudsmannen opplevde i sitt besøkt sprikende svar om dette. Selve intervju situasjonen og trening i å presentere refleksjoner varierer blant medarbeiderne og vi antar at dette preger svarene. Rutiner, behandlingsplaner, standardiserte oppgaveflyter og dokumentasjon er svært viktig, for å få mange medarbeidere med ulik bakgrunn, utdanning og erfaring til å til enhver tid vurdere og utøve arbeidet likt. Våre strukturer og tiltak for å sikre dette er blant annet:

- Fortløpende trening og veiledning. Behandlingsansvarliges oppgave med planlegging, opplæring, veiledning, kontroll og korrigerende er en vesentlig faktor i dette
- Tilgjengelighet for medarbeidere å kunne drøfte problemstillinger når de oppstår. P.t. er denne tilgjengeligheten lagt til enhetsleder – medarbeidere kan få veiledning 24/7
- Kvalitetssikringssystemet Jong er en del av, hvor LBR konsulent monitorer metodeintegritet
- Fylkesmannens fire tilsyn årlig (hittil ingen brudd på rettighetsforskriften gjennom de)

Disse strukturene og tiltakene omfatter alle former for tvangsbruk og vil således også omfatte punktene under.

Ransaking

- Institusjonen bør sikre at ungdommens eiendeler aldri ransakes uten at det er foreliggende en konkret og individuell begrunnelse.

Oppfølging og tiltak for rette avvik:

For at ransaking av ungdommer eller ungdommens eiendeler skal skje, må det foreligge en begrunnet mistanke, og det skjer alltid etter en konkret og individuell begrunnelse.

Jong ungdomshjems rutiner er basert på at ransaking gjennomføres i henhold til rettighetsskriften. Sivilombudsmannens påpekninger aktualiserer viktigheten av sikre praksis i henhold til rutinen: Ransaking vil aldri gjennomføres mer inngripende enn hva som vurderes som nødvendig for å avverge f.eks. innførsel av rusmidler eller farlige gjenstander. Selve gjennomføring av ransakingen/kroppsvisitasjonen, samhandling med barnet, tilpasses det enkelte barn og hvor f.eks. tidligere opplevelser hensyntas.

Spørsmål knyttet til ransaking og måten dette utføres på er et viktig tema i opplæring og veiledning av de ansatte, slik at barnas rettigheter og integritet ivaretas. Vi viser til strukturer og tiltak beskrevet i punktene over.

Elektronisk kommunikasjon

- Institusjonen bør sikre at det ikke gjøres rutinemessige inngrep i ungdommens rett til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler.

- Institusjonen bør sikre rutiner som ivaretar ungdommenes rett til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler på en slik måte at den ikke er mer begrensende for noen beboere enn for andre, med mindre det er individuelle grunner til dette.

Oppfølging og tiltak for rette avvik:

Elektronisk kommunikasjon, herunder bruk av mobiltelefon har vært og er, et tema som blir viet stor oppmerksomhet ved Jong ungdomshjem. De har også vært i tett dialog med Fylkesmannen knyttet til dette.

Jong ungdomshjem tilstreber å sikre et minimumsnivå på f.eks tilgang til mobiltelefon og pc - dette gjennom hva som tilbys på institusjonen, og dersom det ikke er foresatte som har anledning til å bidra med telefon til barnet, ber vi barneverntjenesten eller at enheten finner løsning sammen med barnet. Ulikheter som oppstår mellom beboere skyldes blant annet at foresatte bidrar ulikt. Behandlingsmetodens belønningssystem gir dog alle samme mulighet til å jevne ut forskjeller ytterligere.

Når det gjelder begrensninger i elektronisk kommunikasjon viser vi til struktur og tiltak beskrevet over, samt punkt om dokumentasjon av tvangsbruk.

Retten til privatliv

- Institusjonen bør sikre at ungdommenes rett til samvær med andre ungdommer ikke begrenses rutinemessig.
- Institusjonen bør sikre at samtlige ansatte får tilstrekkelig veiledning og opplæring om grensene for å føre kontroll med beboernes privatliv og elektroniske korrespondanse.

Oppfølging og tiltak for rette avvik:

Jong ungdomshjem er enig i Sivilombudsmannens understrekning av betydningen av å sikre at ungdommenes rett til samvær med andre ungdommer ikke begrenses rutinemessig.

Jong ungdomshjem fører ikke kontroll med beboernes elektroniske korrespondanse. I besøksrapporten henvises det til en konkret situasjon der en beboer måtte slette et opptak av ansatte på sin mobil. Når det gjelder vår dokumentasjon av denne situasjonen, kan vi bare beklage at vår beskrivelse av dette var egnet til å øke risiko for at ungdommen kunne identifiseres. Vi vil også benytte anledningen til å understreke at det å gripe inn i barns privatliv slik det ble gjort i denne situasjonen, er et unntak og på ingen måte vanlig praksis. Det ble derfor vurdert som nødvendig å presentere bakgrunn for inngripen. Dette var en konkret hendelse, ett konkret tiltak, og er på ingen måte praksis ved Jong ungdomshjem.

Forebygging av tvang

- Institusjonen må sikre at all bruk av tvang ved institusjonen er i overensstemmelse med barns rettigheter og barnevernloven med forskrift.
- Ungdom som har blitt utsatt for tvang skal alltid bli hørt i evalueringen av tvangsutøvelsen.
- Institusjonen bør iverksette et systematisk arbeid for å forebygge all bruk av tvang, herunder avvikle rutinemessig tvang som følger av husordensregler og praksis.

Oppfølging og tiltak for rette avvik:

Jong ungdomshjem har gjennomgått husordensregler og praksis for å sikre at disse ikke inneholder bestemmelser som er å forstå som rutinemessig tvang. Ved behov kan disse oversendes Sivilombudsmannen.

Hva som omfattes av omsorgsansvaret, med utgangspunkt i rettighetsforskriftens formålsparagraf, drøftes fortløpende med Fylkesmannen og hvor Jong til enhver tid retter seg etter tilbakemeldinger og gjeldende føringer.

Nye protokoller for tvangsbruk, jf over, sikrer på en bedre måte at ungdom blir hørt i evalueringen. I denne evalueringen vil man gå gjennom hendelsesforløpet og se hva som kan gjøres annerledes i fremtiden dersom en lignende situasjon skal oppstå, slik at man kan unngå tvangsbruk.

Alle tvangsprotokoller sendes Fylkesmannen og det er rutine for at ungdommen har kjennskap til sin mulighet til å klage på bruk av begrensninger og tvang.

Retten til helse og behandling

- Institusjonen bør oppdatere sine medisin håndteringsrutiner og sikre at det lages rutiner for ansvarlig håndtering av medisiner som tilhører ungdom som har flyttet fra institusjonen.

Oppfølging og tiltak for rette avvik:

Institusjonens to rutiner på dette området - *Rutine for administrering av medisin* og *Rutine for håndtering av legemidler* – er begge i tråd med nasjonal Veileder for håndtering av legemidler i barnevernsinstitusjoner (Bufdir 2020). Medisiner med pasienters navn låses inn (tilgangskontroll), og institusjonen har en oversikt over hvem som har eller kan ha tilgang til nøklene (etterprøvbart).

Institusjonens rutiner innebærer at medisin som skal seponeres leveres behandlingsansvarlig eller avdelingsleder som oppbevarer dette i låsbart skap på sitt kontor til den leveres apotek for destruksjon. Jong ungdomshjem påser at all medisin plasseres i låsbart skap.

Om bruk av belønningssystemer

Bruk av belønningssystemer er en anerkjent metode i arbeidet med ungdom med alvorlige atferdsvansker. Ved Jong ungdomshjem brukes dette i tråd med faglige føringer for målgruppen. Det presiseres at alle belønningsmenyer er skreddersydd, og laget i samarbeid med ungdom og deres familier. Hovedfokuset er at de skal være motiverende for ungdommene, slik at de velger en rusfri tilværelse framfor å ruse seg. Med andre ord at det skal lønne seg for ungdommen å være rusfri. I institusjonens håndbok nevnes *eksempler*, alle belønninger er skreddersøm og laget i samarbeid med ungdommen og dennes familie. Belønningsmenyer er også ment brukt på treningsturer og intensiv hjemmetrening, samt tenkt videreført til tiden etter behandlingen på Jong. Derfor er noen av eksemplene belønninger som foreldrene kan administrere.